

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Voor Petrus apart

...en Petrus.

Markus 16:7

En nu heeft daarstraks de Paaskoning in soevereine majesteitelijkheid de grafspelonk verlaten. Hij heeft daar als 't ware de stukken die de engelen moesten uitreiken achtergelaten: Zeg het Zijn discipelen. Eén stuk was erbij waarop stond: voor Petrus apart. Dat was dus iets gans bijzonders. Zeg het Zijn discipelen, maar ik herhaal, hier is Petrus dan toch vanzelf ook bij inbegrepen, behoorde hij dan niet bij die bekende discipelkring? Hij behoorde er wel zo waarlijk bij, dat de Heere het nog eens afzonderlijk in herinnering wil brengen. Want er was aanleiding geboren om te menen, dat hij er niet (meer) bij behoorde. Want weet ge wie er zoal konden denken, dat hij er niet bij behoorde? Allereerst Petrus zelf. Hij heeft de laatste drie dagen uren doorleefd, waarin hij mogelijk wel zichzelf heeft geschrapt. Tot driemaal in vloek en eed Jezus verloochend. Is dat bestaanbaar met genade? Ach, wat moet het in dat Petrushart hebben gestormd. En de discipelen? Och, zouden zij al wel niet eens in stilte zich hebben afgevraagd: Die Petrus, is die nu een echte of niet? En weet ge wie hem óók geschrapt heeft? De duivel. Zou het verwonderlijk mogen geacht worden, dat deze hem al menigmaal in het zielsoor heeft gefluisterd: Man, wat meent ge; dacht ge soms dat Jezus er zulke discipelen op na kan houden? Die zouden doen, waarvan zelfs de wereld met afschuw vervuld wordt?

Gij een discipel? Nóg een discipel? 'Mens', ja zeg dat woord nu eens tot uzelf, - mens, dacht ge, dat zulke dingen met genade samen kunnen gaan? Zou het geen tijd worden man, dat ge u een plaats ging zoeken *naast* Judas? De troon daarboven? Nee, de strop hier beneden past u beter; wat dunkt u? zoudt ge nu maar niet afbreken...?

Zie, zo wordt het dan bang voor Petrus. En nu zijn Koning. Ja hij heeft die Borgkoning schandelijk misjegend. Denken we het ons nog eenmaal in alle ontroerdheid in. Petrus heeft het bestaan,

om met zoveel woorden te zeggen: Als ik van Jezus ben, dan moge de hel mijn plaats worden; want het staat er: Hij begon zichzelf te vervloeken. Ja, een kind van God kan diep vallen, hij kan zelfs zonden bedrijven, die een onbekeerd mens niet eens kan doen. Verraden, ja dat kon Judas de Heere. maar om Christus te verloochenen, moet ge er een zijn van Hem. Het is, hoe smartevol ook, niet anders toch. Het is als zweeft Petrus boven de hel, hangend aan een zijden draad. Aan een zijden draad? Is dat beeld wel juist? Willen we eens liever zeggen: boven de hel hing hij, maar aan een ... eeuwigheidsketen. Ik heb voor u gebeden, Simon; herinnert ge u dit woord, lezer? En nu uit de dood verzezen, is het wonder dat de Heere de engelen heeft opgedragen: Petrus, mijn Petrus, was Mij van eeuwigheid gegeven door de Vader, zijn val was groot, maar de verdienste van Mijn Borgwerk, en de kracht Mijner opstanding is groter, eeuwig groter; hier is een boodschap voor hem, voor hem juist apart.

Het is een boodschap uit de eeuwige liefde Gods. Wie hem mocht schrappen, Ik, Zijn Redder en Koning. Ik schrap hem nooit, nee, nooit. Want, en ziedaar de zalige oorzaak: die Petrus was Hem van de Vader gegeven, van eeuwigheid; dies ging Hij voor hem de dood in, dies moest en zou Hij ook deze discipel eenmaal meebrengen in de heerlijkheid; dies stond Hij op uit de doden voor hem; dies laat Hij het stuk 'voor Petrus apart' in de doodspelonk achter.

... én Petrus. Zijn naam op de lijst bovenaan, dat was genade; zijn naam op de lijst nu achteraan, onderaan maar toch erop, dat was trouw.

Het had eens weerklonken: Simon, gij zult Petrus genaamd worden. Maar dat is uit Mij. Visser der mensen. Uw verkiezing tot dit ambt is een goddelijke onderscheiding; maar ge zult het moeten leren, gij juist zo in het bijzonder, dat dit genade is. Die Petrus moest ontvallen, ja ook aan... Petrus. In de zonde der verloochening is niet slechts Simon aan Petrus moeten ontvallen, maar meer nog; ook

Petrus aan Petrus. Wat wil dit zeggen? Dat het nieuwe leven een strijd heeft te strijden ook tegen alle zelfvertrouwen, zelfs in de sfeer van het nieuwe leven. Ach, we lopen zo gevaar, dan vaak heimelijk nog te menen, dat we als bekeerde nu overal tegen bestand zijn. En dat is een lieve vergissing. Die Simon niet slechts, maar die Petrus moest nog een les leren.

Zie, Petrus en niet Johannes heeft de Heere verloochend; dit hangt middelijkerwijs samen met hun eigenaardige persoonlijkheid en karakter. Petrus de vurige, de vooraanstaande, de enthousiast. Maar dit bergt gevaren in zich. Gevaar onder andere van zelfvertrouwen. Al werden zij ook allen aan U geërgerd..., voor U ben ik bereid de dood in te gaan. En zie dat meende hij, dat was geen huichelarij. Maar Petrus stond daarbij te veel in eigen kracht. Als de Heere heeft gewaarschuwd: Gij allen zult aan Mij geërgerd worden, dan acht Petrus dit nodig gezegd te worden aan het adres der anderen; niet aan eigen adres.

Na de verloochening werd hij indachtig aan 's Heeren woord. Hij had het zich dus laten passeren. Hij achtte dit voor zich niet nodig. Hij Petrus, de bekeerde Petrus, die zo vurig leven en getuigen kon; nee, hij zag het toen niet, dat hij ook niet-geloven kon. Zie dat was het; en Petrus wilde nog leven uit zijn bekeerd-zijn, uit zijn vurig aanhangen van zijn Meester, uit allerlei... maar hij moest nog leren, dat Petrus, niet Simon, maar Petrus juist, alleen lieven en getuigen, en leven putten kon uit de Heere Zelf. Uit de God des levens, uit de gemeenschapsoefening met Hem, uit de bediening uit die God, is er alleen leven tot leven te putten.

Zo moest Petrus nog van... Petrus verlost worden, dan eerst raakt hij goed zichzelf kwijt; maar de Heere raakt hem daarom niet kwijt. Nee, zijn Heiland en Zaligmaar heeft hem vastgehouden, ook toen Petrus de Heere losliet; daarom is Christus op dat vreselijke kruis gebleven tot het al volbracht was. Petrus moest op alle manier naar de hel. Zijn vloekende verdiende het. Of was hij werkelijk niet

van Jezus, dan moest hij daarom verloren gaan; maar op alle manier is hij thans geschikt voor de hel.

Er is maar één oplossing; dat dan Jezus voor hem naar de hel ga. Zó is geschied; en als Jezus uit de doden opstaat, zegt dit onder andere voor Petrus: Gij had krachtens uw val kunnen geschrapt worden; maar krachtens Mijn dood en overwinning moet ge gehandhaafd.

En zo wordt het een erezuil voor Christus, dat die engel een paasboodschap heeft 'voor Petrus apart' en Petrus; dit is de boodschap die getuigt: er moge veel kracht zijn in uw zonden ten verderve; er is meer kracht in Mijn wonden tot behoud. Als Petrus deze mededeling ontvangen zal, hoe zal zijn ziel worden getroost! Nu weet hij, dat Jezus hem nog liefheeft; altijd door liefgehad heeft. Die boodschap bericht hem, dat Jezus nog aan hem denkt; dat hij, Petrus, let wel, met de Heere het heeft 'afgemaakt', maar de Heere daarom nog niet met Petrus. Het zegt nog meer. Dat er nu mogelijkheid is, die werkelijkheid zal worden, dat zij elkaar nog weer ontmoeten zullen. Want Petrus had de Heere sedert die onzalige nacht niet meer ontmoet, en het zegt hem tevens, dat als die ontmoeting nog weer zal plaatsvinden,

Petrus bij die gelegenheid tranen moge wenen, bitter en uit diepe wel, maar dat Jezus niet op hem toornen of schelden zal; dat Petrus, zelfs aan Zijn trouwe

onveranderde Borghart, zal mogen uitroepen: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb.

Prof. G. Wisse

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een paasmeditatie van wijlen prof. G. Wisse over Markus 16:7 "...en Petrus opgenomen."

"Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 3:2 onder het opschrift "Wat in de laatste dagen?" en hij schrijft een kort stukje met de vraag waarom het drie jaar moet duren voordat een door de synode ingestelde commissie gaat rapporteren aan de synode. Ds. P. Roos schrijft naar aanleiding van de uitspraak van de burgerlijke rechter betreffende de verklaring – voor – recht procedure waar de PKN en de HHK bij betrokken zijn. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over "Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." Ds. P. den Butter levert een column met als opschrift "Anathema." Ds. K. Hoefnagel beantwoordt in zijn vragenrubriek enkele vragen. Van mijn hand een artikel over Th. A. Brakel. Uit de Saambinder hebben we een vijfde en laatste artikel overgenomen van de hand van ds. G.J. van Aalst over homofilie. We willen ds. van Aalst hartelijk dankzeggen voor het feit dat we zijn artikelen mochten overnemen.

Ontmoetingsdag

Een laatste herinnering aan deze dag die op D.V. zaterdag 29 maart in de Christ. Geref. Kerk van Werkendam gehouden zal worden. Morgensamenkomst

Ambtelijke praktijk

WAT IN DE LAATSTE DAGEN? 2 Tim. 3:2

Opmerking

Er wordt nog weleens gezegd: twee duizend jaar christendom heeft de wereld niet beter gemaakt. Het kan voor komen wanneer men dit hoort, dat men geen weerwoord heeft. Op zich is dat te begrijpen wanneer men denkt aan werkelijkheden in de kerk of onder kerkmensen. Nimmer kan het hoofd fier naar boven. Maar toch behoeft er niet gezweven te worden. In het Woord van de Heere lezen we dat de wereld niet beter wordt. Zeker, in de wereld gebeuren wonderen door de kracht van het Evangelie. Zelfs het bloed van de martelaren mag het zaad van de kerk zijn. ook nu is dit niet voorbij. Maar de macht en de kracht van de zonde werkt de eeuwen door. In de laatste periode zal de mens

aanvang 10.30 uur, sprekers: ds. M.C. Tanis en ds. K. Visser. Middagsamenkomst aanvang 14.00 uur, sprekers: ds. R. Kok en ds. C.P. de Boer. We hopen veel bekenden te ontmoeten rondom het Woord van God. Want de Schrift staat centraal, maar ook het ontmoeten van elkaar is belangrijk om de onderlinge band te versterken en elkaar vast te houden in een tijd waarin veel op ons afkomt vanuit de wereld en ook vanuit de kerken.

Amtsdragersconferentie

D.V. vrijdagavond 4 april. Sprekers: ds. K.J. Kaptein uit Lunteren (HHK) en ds. A. van Heteren uit Urk (CGK). Inloop 19.00 uur (met koffie) en de aanvang is 19.30 uur. Locatie; Herst. Herv. Bethelkerk, Azaleastraat 4, Wezep. Het is van belang elkaar te ontmoeten in een tijd waarin verontrustende ontwikkelingen in ons eigen kerkverband al duidelijker aan het licht treden. We hopen niet alleen dat er vele ambtsdragers zullen komen maar bovenal op Gods zegen over deze samenkomst.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 10 april verschijnen. Kopen graag binnen donderdag 3 april.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131

Email: pand@solcon.nl

Girek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

zich bijzonder laten gelden. In bruutheid of geraffineerdheid. De afval zal toemen. In die tijd leven we. In de wereld zullen goddeloze mensen de overhand hebben. De Heere wijst daarop zelfs herhaalde malen. Laten we er niet overheen lezen en onbezorgd onze weg gaan. Wanneer het tijdsbeeld ons aangrijpt voor onszelf en onze kinderen, en de Heere zegt 'die staat zie toe dat hij niet valle', dan worden we bemoedigd door deze zaak: de Heere is er! Hij leeft, Hij weet en Hij is nabij. Laten we attent zijn. Laten we stilstaan bij de verzekering door de Heere.

Wat komt!

Er komen zware, moeilijke, gevaarlijke tijden voor de kerk. We gaan na waarop Paulus in zijn brief wijst.

De mensen zullen liefhebbers zijn van zichzelf, geldgierig, laatdunkend,

hovaardig, lasteraars en de ouden ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig (vs. 2). Nu wordt niet slechts gedacht aan personen buiten de kerk. Waar Paulus op wijst komt ook voor in de kerk.

Als eerste zegt Paulus dat de mensen *liefhebbers* zullen zijn *van zichzelf*. Het egoïsme zal de mensen bijzonder beheersen. Het denken aan zichzelf. Het leven voor zichzelf. Het ik staat voorop. De eigenliefde is een primaire zaak. Nu moeten we niet menen dat die geaardheid, die gezindheid, pas in de eindtijd ontstaat of naar voren komt. De eigenliefde is er vanaf het paradijs. Na Genesis 3 wordt het duidelijk gezien of gehoord. Welk een houding had Kaïn en wat zien we in zijn geslacht. Zijn wij er vreemd van? Wat is zelfkennis, zelfkritiek, toch noodzakelijk. Anders lezen we over wat Paulus schrijft heen en denken slechts aan anderen. Welk een zegen is het wanneer we last hebben van onszelf en er over spreken met de Heere. Die luistert en wil werken in het leven. Hij wil ons de ware gezindheid geven: liefde tot de Heere en de naaste. Maar in de samenleving, dus ook onder ons volk, zullen de remmen verdwijnen. De algemene genade zal de mens wegdringen of de Heere zal de mensen overgeven aan hun eigen goeddunken en zo zullen zij zich rijp maken voor de dag van het kwaad. Laten we de eigenliefde, de zelfzucht, niet onderschatten, want zij is de bron, de wortel van alle ondeugden door Paulus getekend. En dat zijn er niet weinigen.

Paulus heeft het over *geldgierigheid*. Gieren naar geld. We kunnen het ook zo lezen: verzot zijn op geld. Aan oppotten kan gedacht worden, want geld maakt rijk zo denkt men en het bezit ervan verhoogt je status, je zijn onder de mensen. Welk een mentaliteit had de rijke dwaas. Een ding bezielde hem: schuren afbreken en grotere bouwen en lekker leven. Denk ook aan de gezindheid van de rijke man in Lukas 16. De werkelijkheid van beide personen ontbreekt vandaag niet. We komen dit streven tegen: veel geld verdienen om veel te kunnen uitgeven aan allerlei luxe of vermaak. Men wil ook niet onderdoen voor een ander. In veel gevallen kan de tweeverdienste erbij betrokken worden. Is die verdienste altijd noodzaak? Is het beslist nodig voor het gezin, voor het dagelijkse leven? En hoe staat het met de blauwe envelop? Geheel ons inkomen moeten we voor de Heere kunnen verantwoorden. Het stimuleren naar meer kan gezocht worden door reclame of quizen waarbij je zelf waanzinnige prijzen kunt winnen. In de samenleving groeit de geest: geld is alles. Zeker, geld is onmisbaar. We hebben het nodig. Het is een zegen dat het er is. Maar het maakt niet gelukkig.

Eeuwig gelukkig. Kennen we de bede van Agur? Zijn vraag aan de Heere was om onthouding en geven met het doel om de Heere in alles te eren. Paulus gaat nog verder.

Er zal *laatdunkendheid* onder de mensen zijn. Grootsprekerij. Wijzen op eigen kwaliteiten of prestaties. Het ik staat hoog in het vaandel geschreven. Ook onder kerkmensen wordt die mentaliteit gevonden. De zelfingenomenheid komt op de plaats van de ontdekkende zelfkennis. Men geeft er blijk van dat men de confrontatie met de Heere mist. Gelijk dat bij de farizeeër in de gelijkenis bleek.

Aan de laatdunkendheid is *hovaardij* verbonden. Het persoonlijk voornaamwoord 'ik' wordt regelmatig gebruikt in spreken en schrijven. Het gaat steeds om de persoon zelf. Men laat merken dat men ambtsdrager is of zitting heeft in... Nog is Paulus niet aan een eind.

Hij heeft het over *lasteraars*. Het woord lasteraar in de grondtekst heeft niet alleen betrekking op het lasteren van mensen. Op kwaadspreken. Hoe erg en zondig het ook is. Het wordt gestraft door de Heere. Godslastelijke taal is er bij betrokken. Vandaag is dit bijzonder in opmars. Aan meningsuitingen zijn geen grenzen meer. Wat kan men al niet lezen. Wat wordt er al niet gedoogd. Publiciteitsmedia verloederen en spuien de liederlijkste taal. Schuttingtaal in grove vulgaire zin wordt getolereerd. Protesten en processen halen weinig uit. Waar Paulus op doelt daar leven wij midden in met onze jeugd. En nu alles maar stilzwijgend over ons heen laten gaan? Laten we toch de Bijbel open doen en elkaar en ook onze jongeren erop wijzen. En dat niet slechts waarschuwend. Maar bijzonder waar de Heere op wijst en wat tot zegen is voor het leven. Het staat haaks op wat de wereld laat horen. Ook als het gaat over de verhouding tegenover elkaar. Wat de wereld zegt en wat geoorloofd is en zo bij het leven hoort ook als je jong bent, daarvan laat de Heere duidelijk in Zijn Woord horen waar het heengaait. Laten we het boek Spreuken niet ongelezen laten. Het moet onze aandacht en gebed hebben. Als ambtsdragers behoren we Bijbelse voorlichting te geven. Het behoort tot de prioriteit van het werk van de jeugd-ouderlingen. Laat toch de oudere, de studerende jeugd niet vergeten worden. Ze hebben contact, gesprek, zo nodig. Onnodig worden soms catechisaties overgedragen aan ouderlingen. Het woord 'druk' schijnt een modewoord te zijn. In de vorige eeuw hadden predikanten ook wat te doen en alles binnen en buiten de gemeente zonder auto.

Paulus wijst op meer werkelijkheden. *Ongehoorzaamheid. Ondankbaarheid*

en *onheiligheid. Ouderen ongehoorzaam*. Het wordt gehoord en gezien. Waar het vijfde gebod op wijst, wordt opzijgeschoven. 'Luisteren naar' zal op retour zijn. Het 'wie staat boven mij', wordt gedacht. Naar wie moet ik luisteren? Welk een taak heeft men in huis, op school en op de catechisatie. Zeker mag en moet onderstreept worden de eerste taak van de ouders. Zij hebben het ook beloofd bij de doop van het kind, van de kinderen. Maar de school is ook betrokken bij de opvoeding en zeker de kerk. Gezagsovertuiging moet gekweekt worden. De toelichting van het vijfde gebod is een geboden zaak. En dat niet slechts formeel. De zegen van het vijfde gebod moet in het verklaren gaan uitstralen. Jongeren hebben niet alleen te voldoen aan het vijfde gebod, maar ook ouderen. Is er gebed, gesprek en voorleven bij de ouders? Dan zal het resultaat daarvan blijken of later gezien worden. We moeten tegen de stroom in als jongeren en als ouderen. Het christen zijn vraagt veel. Maar de Heere geeft veel om christen te zijn en als christen te leven.

Ondankbaarheid zal ook behoren tot het tijdsbeeld. Alles wordt als vanzelf aanvaard. Waar moet je voor danken? Die geest wordt niet alleen buiten, maar ook binnen de kerk gezien. Het is goed dat er jaarlijks dankdag wordt gehouden. Echter die woensdag of een andere dag moet vertolken dat alles wat we ontvingen, dat alles wat we bezitten een gave van de Heere is. Zeker is er het een en ander door ons gekocht. Maar door het doen van de Heere kon het gekocht worden. Het lied: van U zijn alle dingen, moet geen leus zijn, maar een levenslied. Laten we tegen onze jongeren spreken over de zegeningen van de Heere. Wat we door de goedheid van de Heere hebben verkregen en wat zij aan de Heere mogen vragen en dat het: 'dankt God in alles' een plicht is en zal zijn. Mensen zullen ook onheilig zijn. Zonder gevoel voor religie en voor heiligheid. Wat men ziet als heilig huisje wordt omvergegooid. Alles wat in de samenleving spreekt of verband houdt met het Woord en de wet van de Heere moet omver. Of het toestaan van alternatieve levensvormen. Wat in strijd is met Gods Woord wordt als legaal gezien en erkend of gladgestreken. Men mag spotten, zelfs kwetsen. Aan woord of daad zijn geen grenzen. Moeten wij zeggen: die tijden zijn aangebroken? Wij zitten er midden in? Maar hoe zitten wij erin?

M.C. Tanis

Generale Synode

WAAROM DRIE JAAR?

De synode heeft een studietoelichting benoemd inzake homoseksualiteit en homoseksuele relaties. De commissie moet d.v. in 2010 een rapport presenteren. Is die tijd nodig? Volgens mij heeft de synode van 1986 goed, bruikbaar materiaal geleverd. Bijbels gefundeerd en pastoraal. Aangeboden aan kerken. Nu eventueel: iets meer gemotiveerd, gedetailleerd en pastoraal gericht had

het resultaat als uitspraak aan de kerkenraden gepresenteerd kunnen worden. De synode is verdaagd in verband met verdere en nadere afhandeling van zaken rondom de TUA te Apeldoorn. Is dit van meerdere importantie? Was er in Nunspeet gebrek aan bekwaamheid? Konden kerkelijke hoogleraren niet dienen als adviseurs? Waarom drie jaar? Een vraag. Echter tussen een vraag en een vraag kan verschil zijn.

M.C. Tanis

Hij is wel eens bij hem thuis geweest. En daar ontpopte hij zich heel anders. Daar bleek geen spoor van godsdienst van hem uit te gaan op zijn kinderen. Deze man blijkt een geveinsde te zijn, een opzettelijke bedrieger. Hij heeft wel een gedaante van godzaligheid, maar de kracht ervan verloochent hij. En dat ondanks zijn mooie praatjes. En ondanks zijn ernstige voorkomen, inclusief zijn "och" en "ach". Ze ontmaskeren hem, deze man. Hij valt door de mand. Want als ze verder met hem spreken, stoort hij zich aan hun indringende vragen. En hij verwijderd zich uit hun gezelschap. Mondchristen blijkt een mens te zijn wiens godsdienst alleen in woorden bestaat. Zware woorden. Maar geen ware woorden.

John Bunyan houdt zijn lezers hier een spiegel voor. Hij heeft deze reiziger getekend opdat degenen die over hem zouden lezen, zich zouden toetsen. Want kerkmensen die op deze Mondchristen lijken, zijn er helaas nog steeds. Onze belijdenis noemt ze: hypocrieten, huichelaars. Mensen die voorgeven in de vreze des Heeren te leven, maar bij wie het slechts buitenkant is. Of mensen die zich graag willen laten gelden als ernstig en serieus, maar hun hart is niet veranderd.

Want let op: deze Mondchristen uit de Christenreis is er één van een bijzonder soort. Hij is niet iemand die een oppervlakkig leven voorstaat. Hij kent de leer van de Schrift en hij weet overal over mee te praten. Hij benadrukt zelfs dat een mens bevinding van de dingen hebben moet. Het zal zo makkelijk niet gaan, zo meent hij. Hij spreekt over de noodzaak van het geloof en het werk van Gods genade in de ziel. Een typerende uitspraak van deze man kan geweest zijn: *"Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..."*

bederf van het beste

Ik zou in dit verband willen zeggen dat het bederf van het beste het slechtste is. Het klinkt zo goed. Getrouw, de metgezel van Christen, was ook onder de indruk. Hij zag veel in die man die zo goed en vroom kon praten. Het kan zo dicht bij elkaar liggen. Het echte en het onechte. Met name in de evangeliën komen we ze tegen, de mensen bij wie het zo echt en waar lijkt. Maar als het er op aan komt, is het niet meer dan schijn.

Als er iemand geweest is die de toetssteen heeft aangelegd tussen het ware en het valse, dan is het de Heere Jezus geweest. In Zijn prediking sprak hij steeds met twee woorden. Neem alleen al de gelijkenissen die Hij sprak. Is het u wel eens opgevallen? De Heere Jezus nam dikwijls twee tegengestelde

De praktijk der godzaligheid

"Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." [5]

Wie is een kind van God? Die "och" en "ach" heeft leren bidden en zuchten. Zo ongeveer zou de inhoud van de eerste vier artikelen in deze serie samengevat kunnen worden. Is dat bijbels? Ja, zo hebben we gezien. Het Woord van de Heere toont het ons onweerlegbaar. Daar zijn heel wat voorbeelden van in de heilige Schrift. Lees het nog maar eens terug. Velen van onze godzalige oudvaders (en, als ik het nu eens zo zeggen mag: onze godvrezende oudmoeders) hebben dat ook begrepen. Hun geschriften tonen het ons. En wat denkt u van de onvolprezen catechismus? Daarin wordt aangewezen wat hoort bij het gebed dat de Heere aangenaam is. Dat is het gebed waarin Zijn kinderen Hem om geestelijke en lichamelijke nooddrift *"met hartelijke zuchten zonder ophouden bidden en Hem daarvoor danken."* Zie zondag 45. Het is zo gezegd, echt waar, in het spoor van de heilige Schrift.

Is hiermee nu alles beweerd? Nee, zeker niet. Daar wil ik het nu over hebben. Het hanteren van deze woordjes zonder meer, garandeert dat een geestelijk en Gode welbehagelijk gebruik? Het louter zuchten op zichzelf beschouwd, zou dat zomaar een kenmerk van het ware geestelijke leven zijn? Dat te beweren zou al te oppervlakkig zijn.

Mondchristen

In de Christenreis van John Bunyan komen we op zeker moment een man tegen wiens naam is Mondchristen. Christen en Getrouw zijn al een hele poos op reis. Ze reizen samen en spreken veel over hun ondervindingen die ze op weg naar Sion ervaren hebben. Maar ze zijn niet de enigen die zich in de richting van de hemelstad bewegen. Ze raken in gesprek met een zekere Mondchristen. Hij houdt naar zijn zeggen erg van het op-

trekken met godsdienstige gezelschappen en vooral spreekt hij graag over de dingen van Gods Koninkrijk. Hij steekt dan ook direct van wal. Met Getrouw spreekt hij over de grote waarheden van de heilige Schrift. Hij benadrukt hoe belangrijk het is om over de dingen van de dienst van de Heere te spreken en niet zozeer over aardse en lege zaken. Tot Getrouw zegt hij: "Op deze manier leert de mens erkennen de noodzaak van de wedergeboorte, de ongenoegzaamheid van de menselijke werken en de onmisbaarheid van de gerechtigheid van Christus." De man praat verder. Hij vindt het niet alleen nodig om de grote waarheden van het christendom te erkennen, maar hij is het er absoluut mee eens, als wordt gezegd dat dat alles bevindelijk moet worden gekend. Als ze op dat punt van het gesprek zijn aangekomen, gaat hij klagen en zuchten tegenover Getrouw. "Ach, helaas – weinigen verstaan de noodzaak van het geloof en van het werk van Gods genade in de ziel. Ze leven zomaar onwetend verder. Met de idee dat ze zalig kunnen worden door het doen van de werken der Wet. Helaas, zo zullen al deze mensen nooit verkrijgen wat ze dachten al in hun bezit te hebben: de hemel."

Mondchristen lijkt een geoefend en doorgeleid christen te zijn. Wat een heldere en bevindelijke taal spreekt hij. En wat weegt hij zijn woorden ernstig af. Hij neemt het niet zo gemakkelijk. Af en toe slaakt hij nog eens een zucht en misschien weet hij nog wel een traan uit zijn ogen te persen. Heel sterk benadrukt hij ook dat niemand iets kan aannemen, tenzij het hem uit de hemel gegeven wordt. Geen wonder dat Getrouw nogal van hem onder de indruk is. "We hebben een knap en aangenaam reisgevoel ontvangen!", zegt hij tot Christen. "Deze man zal een voortreffelijk pelgrim worden."

Christen echter doorziet hun reisgevoel. Hij kent Mondchristen al langer.

personen of situaties. Ze lijken sprekend op elkaar. Maar de uitkomst laat een verschil zien tussen leven en dood, tussen volgen en weggaan, tussen hemel en hel. We horen uit Zijn mond over de wijze en de dwaze bouwver, over het onkruid tussen de tarwe, over de twee zonen, over de getrouwe en de ontrouwe dienstknecht, over de wijze en de dwaze maagden, over de farizeër en de tollenaar, etc. Het is ook een woord van de Heere Jezus Zelf, waarin hij het onderscheid aanwijst: *"Niet een iegelijk die tot Mij zegt 'Heere Heere!', zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders die in de hemelen is"* [Matth. 7: 21].

Wel, zo komen we ze ook in de Bijbel tegen, de mensen die wel "och" en "ach" roepen. Maar het blijkt niet voort te komen uit een oprecht hart. De eerste noemde ik al. De farizeër op het tempelplein. Ook hij begint zijn gebed met de uitroep: "O God..." In de Griekse grondtekst blijkt dat ook heel nadrukkelijk. Het lijkt zo deemoedig. Maar zijn hart is vol van hoogmoed en eigenwaan. En denk eens aan de man die we kennen als de rijke jongeling. Valt hij blijken het evangelie van Markus niet voor de Heere Jezus op de knieën? Wat een voorbeeldige vrome jongen. Ook bij hem een aandoenlijke uitroep: *"Goede Meester, wat zal ik doen opdat ik het eeuwige leven zal beërven?"* Het einde echter maakt het begin bekend. Hij stoot zich en vertrekt. We kennen ook de voorbeelden van Achan met zijn, zo lijkt het wel, oprechte schuldbelijdenis: *"Voorwaar, ik heb tegen de Heere, de God van Israël gezondigd..."* En het dringende verzoek van Simon de tove-

naar: *"Bid voor mij..."* Moet ik Ezau en Kaïn nog noemen? Ontroerende belijdenissen. De eerstgenoemde vond geen plaats van berouw, hoewel hij die met tranen zocht... Aangrijpend. Niet alleen woorden, maar zelfs ook tranen. Het leek oprecht, maar het was het niet.

Datzelfde was in de loop van de geschiedenis ook nog al eens het oordeel van de Heere over het godsdienstig gedrag van het volk Israël. De woorden die ze spraken waren wel goed. En de gebeden die ze in de mond namen, klonken heel vroom. Maar het verdere van hun leven stond ermee in tegenspraak. En daarmee was aangetoond dat het niet echt en gemeend was. Hoor eens de diep-aangrijpende klacht van de Heere: *"Dit volk nadert tot Mij met zijn mond en ze eren Mij met hun lippen. Doch hun hart houdt zich verre van Mij"* [Jes. 29: 13]. Eenzelfde getuigenis overigens laat de Heere Jezus horen over de Schriftgeleerden en oversten van het volk ten tijde van Zijn omwandeling [Matth. 15: 8]. Zo kan het dus. Dat een ander diep onder de indruk raakt van mijn ernstige godsdienst, maar de Heere keert Zich er bedroefd van af. Zo'n godsdienst kan zelfs nog samengaan met geweeke laag en het luid roepen van "och" en "ach". Maar bij de Heere maakt het geen indruk: *"Zou het zulk een vasten zijn dat Ik verkiezen zou, dat de mens zijn ziel kwelle? Dat hij zijn hoofd kromme gelijk een bies, en zak en as onder zich spreide? Zoudt gij dat een vasten heten en een dag den HEERE aange-naam?"* [Jes. 58: 5]. In de vraag is het antwoord al begrepen.

J.M.J. Kieviet

Anathema

Van tijd tot tijd komen we aan de weet, dat de vrijzinnigheid nog lang niet dood is en dat de duivel nog altijd bezig is het Evangelie van Gods genade in Christus krachteloos te maken en daarbij kan beschikken over mensen, die zich ook nog godgeleerden noemen. In mijn jeugd jaren was er een zekere prof. P. Smits; sprekend over de verzoening door het bloed van Christus zei hij, dat zijn portie wel aan Fikkie mocht worden gegeven. Alweer een flink aantal jaren geleden verkondigde een zekere prof. Van Gennep in woorden die niet misverstaan konden worden, dat Jezus nooit is opgestaan uit de dood. Dat waren theologen uit de Ned. Herv. Kerk. Sommige theologen uit de Geref. Kerken konden er ook wat van. Prof. Kuitert hield zelfs niet op ons te informeren over de vorderingen die hij van jaar tot jaar maakte op de weg naar de absolute vrijzinnigheid. En een andere hoogleraar uit die kring, prof. Den Heijer schudde ook alle gereformeerde veren af; ze zaten er trouwens maar losjes aan. O ja, ze werden weersproken, dat wel. Maar overigens bleven ze vrijwel ongemoeid. Vrijzinnigheid moet immers kunnen. Loochening van de waarachtigheid van de Schrift moet ook kunnen. Verduistering van de eer van Christus - daar moet ook ruimte voor zijn. Zo ook voor het bedriegen van zielen die op weg zijn naar Gods rechterstoel. En het kan blijkbaar ook allemaal.

Zo blijkt opnieuw. Een predikant bij de PKN te Middelburg heeft in zijn verduisterde verstand laten kijken. De naam is Klaas Hendrikse. Gelovig atheïst noemt hij zichzelf. Na enige analyse van wat hij geschreven heeft lijkt slechts één conclusie over te blijven: de man gelooft in zichzelf. God bestaat niet. Hendrikse is zijn eigen god. Alleen de eigen ervaring is waar. Stel je voor: Dat geeft vast een goed geval. Maar hoe lang? Discussiëren met zulke mensen? Ach ja, waarom niet? Maar verwacht u er wat van? Begrip tonen? Medelijden is inderdaad op z'n plaats: ze zijn allemaal slachtoffers van de aartsverleider. Maar het erge is dat ze zich laten gebruiken om anderen te misleiden. Toen hij dat zag kon Paulus nog maar één woord in zijn woordenboek vinden dat hij op hen kon toepassen. Het woord: anathema: vervloekt! (Gal. 1:9) Te scherp? Ik meen dat Paulus dat schreef onder de inspiratie van de Heilige Geest. Wie durft het Paulus in deze tijd van vreedzaam coëxisteren van waarheid en leugen nazeggen?

P. den Butter

Kerkelijk actueel

De uitspraak van de burgerlijke rechter betreffende de verklaring-voor-rechtprocedure heeft een einde gemaakt aan een periode van onzekerheid in kringen van de PKN en de HHK. Deze uitspraak heeft alles te maken met de aanspraken die van twee kanten gemaakt werden op de kerkelijke eigendommen. In feite gaat het erom, of de HHK de wettige voortzetting genoemd kan worden van de NHK of niet.

gebed

Het kan geen toeval genoemd worden dat deze uitspraak bekend werd op de jaarlijkse biddag; deze werd gehouden j.l. 12 maart. Veel voorgangers zullen, evenals ik zelf, in het gebed aandacht gegeven hebben aan deze beslissing. Het raakt de gehele kerk van Nederland. De uitspraak van de rechter heeft grote consequenties op stoffelijk en materieel terrein. Het is nu duidelijk geworden dat de eigendommen voor het overgrote deel definitief binnen de HPKN

blijven. Dat betekent dat honderden miljoenen nu verloren gingen voor de HHK en behouden bleven voor de PKN. Ook in plaatsen waar het grootste deel overging naar de HHK.

Bij zo'n uitspraak zijn geen winnaars en verliezers. Geld maakt niet alles uit. Maar juist de biddag is de geëigende gelegenheid om de stoffelijke noden aan de Heere voor te leggen. Gezinsnoden, maatschappelijke noden, geestelijke noden en kerkelijke noden. Zo gezien is het stellig wel van boven bestuurd dat

juist deze dag deze uitspraak bracht. De betrokkenen, zowel de PKN alsook de HHK (gemakshalve zo aangeduid), werden door deze beslissing gedreven naar de troon der genade. Eenvoudigweg omdat door de gemeenten binnen de HHK nu grote sommen moeten worden bijeengebracht om te kunnen voorzien in de kerkelijke uitgaven voor kerkgebouwen en pastorieën etc. Echt een zaak voor de biddag. Velen van ons zullen met hen meegebeden hebben. Maar evenzeer zullen gemeenten binnen de PKN gevoeld hebben dat deze uitspraak ook hen dreef tot gebed. Niet alleen omdat veel gevers heengegaan zijn, waardoor de inkomsten minder worden. Al deze materiële zaken kunnen per slot van rekening nog wel overkomen worden. Nee, het gaat veel dieper bezien om de geestelijke nood die binnen beide kerkmuren dagelijks gevoeld wordt. Hoe kon dit nu allemaal gebeuren? Beide formaties hebben achteraf ongetwijfeld de gedachte gevoeld dat dit alles maar nooit gebeurd was geworden. Banden en betrekkingen, ook van geestelijke aard, zijn uiteengerukt of soms bijna verbroken. Juda en Efraïm hebben het zicht op elkaar verloren. In Ezechiël 37 wordt beschreven dat deze twee volkeren één zullen worden "in Mijn hand", zegt de Heere (vers 19). Het is echter evenzeer zo, dat een breuk op een heel bijzondere wijze door de Heere kan zijn geleid. Denk aan de scheuring onder Rehabeam. Dat roept voor alle betrokkenen moeilijke en smartelijke vragen op. Maar dan heb ik het ook niet meer over de moeiten van de genoemde kerken, maar dan besef ik pijnlijk, dat ook wij allen, als Gereformeerde Gezindte, leven in de breuk. Onze gehele gezindte is smartelijk verdeeld. Nog steeds. Het had wel moeten zijn dat de nood binnen ons volksleven ons als kerken bijeengebracht had, maar niets wijst daarop. Integendeel, dwars door kerkelijke gemeenten, ook onder ons, lopen dezelfde breuklijnen en al zitten we dan nog wel in hetzelfde kerkgebouw, innerlijk en geestelijk zijn we evenzeer gescheiden van elkaar. De verharding neemt eerder toe dan af. En dat zal op de biddag beseft zijn. Die geestelijke nood zal bij de Heere gebracht zijn vanaf veel kansels. Maar dan wordt de nood nog dieper als ik bedenken dat er wel massaal (misschien) voor gebeden is, maar dat alles blijft zoals het is. Iemand zei pas tegen me over de preken: we horen het allemaal wel, maar het lijkt eigenlijk niet door te dringen. Ooit was dat met een predikant op de biddag anders. Hij kwam in een tijd van grote droogte met de paraplu naar de kerk, terwijl er geen wolk te zien was. Iedereen verwonderd.

We bidden toch om regen? Geloofd u dat de Heere die geven zal, zo vroeg hij zijn gemeente. Jeremia beleefde ook een gesloten hemel, ondanks de vele gebeden: "Waarom zoudt Ge zijn als een versaagd man, als een held, die niet verlossen kan?" Hij vroeg verder: "Hebt Ge dan Juda ganselijk verworpen? Heeft Uw ziel een walging aan Sion?" Gebeden, talrijk opgezonden, terwijl we niet merken dat er verandering ten goede komt. De scheuren worden dieper, de afwijkingen ernstiger. Dat is een nood in de nood. Voor ons allemaal. Voelen wij dat aan? Hebben we dat tijdens de biddag zo beleefd? Of hebben we de paraplu thuis gelaten? Waar ligt het dan aan? Aan de Heere? Of aan ons gebed? Jakobus spreekt van kwalijk bidden. Gij bidt en gij ontvangt niet! Binnen de PKN alsook binnen de HHK was er dus ongetwijfeld een smartelijk besef van de geslagen breuk. Hopelijk hebben wij niet van terzijde toegezien, maar hebben we gevoeld dat het gánse hart mat is. In die zin staan we naast de broeders die dit direct aangaat. Wij staan er allen in feite niet anders in. De geestelijke breuklijnen zijn onder ons niet minder diep dan die binnen de genoemde kerken. En moeten we dan niet met elkaar erkennen dat we allen gezondigd hebben. Jeremia zei het zo: "Versmaadt ons niet om Uws Naams wil, werp de troon Uwer heerlijkheid niet neder, gedenk, vernietig niet Uw verbond met ons" (14:21). Deze biddag is nog niet voorbij. Er mocht zelfs wel een nieuwe biddag worden vastgesteld. Dat zou niet nodig zijn als we allen persoonlijk een biddend leven zouden mogen leiden, waarin we de nood der kerk zouden mogen brengen voor Gods aangezicht.

gezag

Er zijn verder opmerkingen te maken over de kerkrechtelijke aspecten van deze zaak. Het besluit van de Synode der Ned. Hervormde Kerk van 2003 wordt gezien als geldend voor de gehele kerk. Toen besloot de NHK dat deze als geheel zou overgaan in de PKN. Ieder moest mee. Ging men niet mee, dan sprake van kerkscheuring. Hier klemde de bekende vraag: Hoever strekt zich de macht van de meerdere vergaderingen (i.c. de Generale Synode) uit? Zijn de plaatselijke gemeenten absoluut gebonden aan en verplicht tot nakoming van ieder besluit dat genomen wordt? Zowel Bouwman alsook Bavinck tonen beduchtheid voor een te sterk uitoefende macht van een Synode over een plaatselijke kerk. De plaatselijke kerk is autonoom, volgens het Gereformeerd kerkrecht. Het is duidelijk dat het besluit van de Synode der NHK een zeer

bindend karakter wordt toegekend in de uitspraak van de rechter. De naleving van de kerkorde van de NHK van weleer is door de rechter getoetst. Misschien geeft het kerkrecht der NHK daartoe meer aanleiding dan het onze. Men wijst er meermalen op dat er sprake is van de Hervormde Kerk (enkelvoud) in onderscheiding van bijvoorbeeld de Chr. Geref. Kerken (meervoud). Komt in de laatste naam meer de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk beter tot uitdrukking?

Onze Synoden hebben allerlei besluiten genomen die heel vaak werden overgelaten aan de vrijheid der (plaatselijke) kerken. Dat werd vaak gezien als een teken van zwakte; het getuigt van een innerlijke verdeeldheid. Toch zien we nu wel, dat er ook voordelen aan verbonden zijn. Hierdoor wordt in ieder geval de zelfstandige bevoegdheid van de plaatselijke kerk erkend en geëerbiedigd. Besluitvorming zoals dat in de NHK heeft plaatsgevonden, zou onder ons kerkrecht minder makkelijk tot stand komen.

Maar het blijft moeilijk om precies het gezag van de plaatselijke kerkenraad af te wegen tegenover dat van de meerdere vergaderingen. In de Roomse kerk (papale stelsel) heeft de plaatselijke kerk geen enkele macht. De paus en daarna de concilies hebben alle teugels in handen. Het andere uiterste vinden we bij de Independenten (weer die naam, die we tegenwoordig toch wel vaak tegenkomen!). Zij kennen de meerdere vergaderingen, zo die er al zijn, slechts een adviserende macht toe. Hoe dan ook, er wordt door onze Synoden meer gerekend met de autonomie van de plaatselijke kerk. Dat is een groot goed. In ieder geval mag een meerdere vergadering niet heersen over de gewetens van de plaatselijke kerken. Het gezag van de meerdere vergaderingen is geen hoger en zwaarder gezag, maar het is gebundeld gezag. Het principe om alles in de vrijheid der kerken over te laten geeft inderdaad aan dat de eenheid onder zware spanning staat. Het geeft aan dat er heel verschillend gedacht wordt over allerlei zaken, zoals Bijbelvertaling etc. Het sluit echter wel heel goed aan bij de huidige praktijk, zeker zoals deze binnen onze kerken momenteel gevonden wordt.

In onze ogen gaat het heel erg ver als een Synode besluit dat iedere kerk gebonden is om mee te gaan in de PKN. Zeker als de consequenties zowel materieel als geestelijk zo verstrekkend zijn. Ik vermoed dat het kerkrecht hierin, zoals op vele andere punten, niet helemaal duidelijk is. Zowel bij hen als bij ons. Vaagheid in dezen leidt tot verwarring.

genot

Tot slot nog iets van geheel andere strekking. Ik heb onlangs geschreven over de vrijgemaakte Prof. Te Velde, die opmerkingen heeft gemaakt over de mens die God en Zijn Woord in de schaduw stelt. Het Woord wordt aangepast aan de bevattingen van de moderne mens. Ik las in verband daarmee nog iets dat ik u graag doorgeef. Het is een ontboezeming van een Gereformeerd predikant, Ds. P. Brouwer. Ik trof het aan in de Waarheidsvriend. Het gaat over versuikering. Dat heeft te maken met smaak en genot.

"Een potje honing moet je niet te lang laten staan. Dan is het versuikerd. En dat is niet lekker meer. Ik denk dat er in de kerk en in de prekerij en als het om geloven gaat in ons kleine landje ook iets van versuikering gaande is. Het wordt zo zoet en lief en aardig allemaal. Soms zelfs mierzoet, als u mij begrijpt.

Een dominee moet tegenwoordig vooral aardig zijn. Voor iedereen. Zo'n soort inheemse sinterklaas, die veel van kinderen houdt. En natuurlijk van oude mensen. Die het helemaal niet erg vindt als kinderen de hele kerk doorrennen of elkaar met doopwater nat gooien. Dat moet kunnen. Het moet vooral gezellig zijn in de kerk.

Als het daar nou maar bij bleef. Maar ook de verkondiging lijdt voor mijn gevoel aan versuikering. De preek moet kort zijn. En niet te moeilijk zijn. Uitnodigend en hartverwarmend. Hapklare en lichtverteerbaar. Trouwens, ook de liederen moeten in het gehoor liggen. Niet te moeilijk zijn. Vrolijk, geen psalmen, dominee, die tijd hebben we echt gehad.

Het gaat nog verder. Want ook de boodschap zelf mag niet te hard aankomen. Iedereen hoort erbij. Iedereen komt in de hemel. Was het woord alverzoening vroeger een vloek, nu is het gewoon een ander woord voor verdraagzaamheid en respect.

Ik denk dat het in de Bijbel toch wat anders zit. Dat God niet altijd aardig is. Dat Hij ons ook gerust waarschuwt op zijn tijd. En tot de orde roept. En dat geloven niet zomaar vanzelf gaat. Niet altijd "naar de mens" is. Maar dat het soms best slikken is om bij God in dienst te zijn. Misschien moeten we weer wennen aan weerbarstige liederen. En aan Bijbelteksten die niet zo in het gehoor liggen. Misschien moeten we ons weer meer inspannen om God te begrijpen". Het zijn geluiden die we uit die hoek misschien niet zouden verwachten. Maar daar kan men beter weten dan wij waar we uitkomen als we het Woord gaan toesnijden op de behoeften van de mens. We zullen het toch zeker ernstig moeten nemen. Johannes kreeg het boek uit de hand van de engel en hij at het op. Het maakte zijn buik bitter, maar in zijn mond was het zoet als honing (Opb.10, 10). Wel zoet, maar ook bitter. Dat is de volle raad Gods.

Versuikering, verkleuring, versoepeling en welke woorden we ook kunnen bedenken. Geen versuikering, maar een zoutend zout. Dat is de Bijbelse taal. Zout bijt uit en weert het bederf. Laten voorgangers en hoorders deze woorden ter harte nemen.

P. Roos

teren die wel christelijk schijnen te klinken maar puur onchristelijk zijn. Niet zozeer de zonde van homoseksualiteit maar ook en vooral de zondaar, de homofiel, moet het dan ontgelden.

Zoiets mag in de christelijke gemeente nooit geschieden! Daar moet plaats zijn voor ieder mens met zijn gaven en met zijn onvolkomenheden en zondige levensgeschiedenis, dus ook voor de homofiel. Wie iets van zijn eigen boze hart heeft gezien, heeft een ruim hart voor anderen. Of niet soms? Daarmee wordt niet - het zij voor alle duidelijkheid nogmaals gezegd - de homoseksuele praktijk als zodanig goed gepraat!

Stille strijd

Christenen die worstelen met homofiele gevoelens gaan vaak in stilte hun weg. Ze schamen zich voor hun verlangens en zijn bang dat in spontane contacten met mensen van hun eigen geslacht hun gevoelens gaan opspelen. Terwijl zo'n gemeentelid zich al eenzaam voelt in zijn anders-zijn, dringt hij zichzelf zo in een verder isolement. Dat maakt voor hem het leven nog moeilijker. Wat een strijd kan daaraan verbonden zijn. En zulke mensen, onze naasten, zijn er echt onder ons.

Voor een homofiel die de strijd tegen zijn eigen vlees en begeerten voert, zijn vriendschappen binnen de christelijke gemeente zo ontzettend belangrijk. Hij moet adressen hebben waar hij terecht kan, waar hij - en we bedoelen natuurlijk ook steeds zij - zich veilig voelt en waar hij zijn hart uit kan storten. Niet omdat dit altijd direct de oplossing biedt, wel omdat mensen elkaar nodig hebben en op elkaar aangewezen zijn in hun noden, levensstrijd en zorgen. Die zorg voor elkaar schept verplichtingen voor ieder gemeentelid. Het is onbijbels en onchristelijk om een homofiel aan zijn lot over te laten.

Eerlijke worsteling

Ook het contact tussen predikant en homofiel verloopt niet altijd gemakkelijk. Of de laatstgenoemde met zijn geheim naar de pastorie gaat, hang in hoge mate af van verschillende factoren, o.a. van het wederzijdse vertrouwen en het feit of de predikant pastoraal is of niet. Wanneer een dominee dat niet is, zullen homofielen zich schuil (blijven) houden. Staat een predikant bekend als een echte herder van (ál) zijn schapen, dan is de drempel lager.

Toch blijkt het voor een homofiel vaak nog moeilijk om er over heen te stappen. Stel je immers voor dat het gesprek niet goed verloopt, dan wordt hij afgewezen en is hij nog verder van huis. En dat heeft hij al zo vaak meegemaakt.... We spreken nu steeds over een eerlijk wor-

Overgenomen

Standpunten over homofilie schuiven (V, slot)

Verlegen. Zo voelen ambtsdragers en gemeenteleden zich ten diepste als zij in hun kerk te maken krijgen met iemand die een homofiele geaardheid heeft. De persoon in kwestie voelt zich ook ongelukkig. En dan drukken we ons nog maar zwak uit... Een vruchtbare bodem dus voor misverstanden en ontsporingen. Terwijl het in de contacten met homofielen heel nauw luistert.

Een grote groep gemeenteleden vindt het eigenlijk overbodige luxe om na te denken over de omgang met homofielen. Ze hebben hun mening klaar: deze liederen moeten zich voegen naar de regels of.... verdwijnen. Mannen en vrouwen die met hun 'anders-zijn' worstelen

moeten zich maar beheersen, normaal doen en geen aandacht trekken. Dat dit een enorme worsteling en een grote eenzaamheid bij homofielen teweeg kan brengen, wordt helaas met een minachtend gebaar van tafel geveegd.

Homograppen

Jongeren kunnen daarbij in onverbloemde taal en harde woorden de homofiel neerzetten, uitschelden en daarmee tot wanhoop drijven. Hun isolement binnen de kerk wordt alleen maar groter. Ouderen zullen jongeren er duidelijk op moeten wijzen dat de zogenoemde homograppen echt niet kunnen. Of moeten jongeren ouderen soms wijzen op hun verantwoordelijkheid? Wie gesprekken over het onderwerp 'homofilie' volgt op bijvoorbeeld verjaardagen moet soms met schrik vaststellen dat volwassenen heel radicale ideeën koes-

stelen met de geaardheid en niet over een eigentijdse brutale etalering van het anders-zijn. Dat laatste werpt van de andere zijde enorme belemmeringen op. Het 'claimen' van het accepteren van de zonde als zodanig.

Zondaar en zonde

Ook de predikant zal het niet gemakkelijk vinden om het eerste gesprek met een lid, dat homoseksueel is, aan te gaan. Vaak moet hij iets bij zichzelf overwinnen. Dat heeft dan meestal te maken met het onbekende; de homofiele geaardheid wordt dan als bedreigend ervaren. Wil de pastor goede begeleiding kunnen geven aan homofiele gemeenteleden dan zal deze angst overwonnen moeten worden. Zolang ze bestaat, is er een drempel voor een goed open contact. Dat laatste is essentieel omdat –zoals hierboven is gezegd– er een grote vrees bij homofielen bestaat om afgewezen te worden. En dan gaat het om het niet-afwijzen van onze naaste, van een medezondaar, terwijl de zonde wel moet worden afgewezen. Dat wordt wederzijds nogal eens niet goed onderscheiden. Met alle gevolgen van dien.

Praktisch

In het gesprek tussen ambtsdrager en homofiel is van belang dat de pastor en ook anderen:

- echt luistert, zodat het betrokken gemeentelid zijn levensverhaal kan vertellen. Dat betekent ook dat de pastor tussen de regels door 'leest' en niet te snel moet zijn met het interpreteren. Het gaat in het (eerste) gesprek dus om luisteren, luisteren, luisteren. Eigenlijk geldt dat voor ieder ambtelijk gesprek, nietwaar? Steeds weer betrap ik me erop, dat we te snel zijn met spreken en te traag tot luisteren. Dus eerst goed luisteren en vervolgens eerlijk spreken vanuit de Heilige Schrift.
- zijn waardering uitspreekt dat de homofiel de moed heeft zichzelf te openbaren en zijn begrip toont dat dit een moeilijke stap was. Daarbij is het van belang dat de pastor expliciet zegt dat het gesprek valt onder het ambtsgeheim. Waardering voor de stap, begrip voor de moeite en belofte van geheimhouding dragen er samen in belangrijke mate toe bij dat de homoseksueel het als een opluchting ervaart dat hij met zijn geheim naar de pastor ging.
- er voor oppast erg snel met pasklare antwoorden te komen. Uiteraard moet in gesprekken met homoseksuelen gewezen worden op het gebed, op de almacht van de Heere. Bij Hem is raad, bij Hem alleen: Zijn vergevende, vernieuwende en sterken-

de genade in Christus Jezus. Tegelijk dient er voor gewaakt te worden dat het advies "Bid maar veel" overkomt als een antwoord waardoor het open gesprek eindigt. Het is zeker waar dat het gebed een krachtig wapen is, maar de homofiel moet niet de idee hebben dat de pastor zich er op deze manier gemakkelijk van afmaakt. Dan voelt de homofiel, die net een barrière heeft overwonnen door met zijn verhaal naar de pastor te komen, zich weer in de steek gelaten

• goed luistert en zo een taxatie proberen te maken van de werkelijke situatie van de homoseksueel. Hoe staat hij tegenover het andere geslacht? Kent hij werkelijk homoseksuele gevoelens of zijn het tijdelijke prikkels? Heeft hij inmiddels –al dan niet losvast– een relatie? Daarbij dient de pastor te waken voor het oproepen van zondige gedachten.

• zijn grenzen kent. Het gaat erom dat het gemeentelid dat worstelt met zijn gevoelens bij de predikant of ouderling een luisterend oor krijgt, zich daar veilig weet. Maar de pastor is geroepen pastorale hulp te geven; hij is geen psycholoog. Wanneer het gemeentelid professionele hulp nodig heeft, dan kan hij daarbij wel bemiddelen. Van wezenlijk belang is, dat gezocht wordt naar een hulpverlener die de bijbelse levensovertuiging deelt. Het is daarna belangrijk dat de pastor het pastorale contact aanhoudt – al is het op afstand – en eventueel, in overleg met betrokkene, contact heeft met de hulpverlener.

• er alert op is het contact met het betrokken gemeentelid blijvend te onderhouden. Juist in de voortdurende worsteling met zijn identiteit heeft de homofiel de steun van een pastor of zijn gemeentelid bijzonder nodig. Zeker in deze tijd. Daarbij dient deze er op bedacht te zijn dat er in de strijd van de homoseksueel allerlei heftig wisselende gevoelens van vertwijfeling, van opstand jegens zijn Maker, van verdriet, van toegeeflijkheid en van eenzaamheid op kunnen spelen. Het vraagt veel liefde en geduld van een pastor om mensen hierin te begeleiden. Geduld, gebed en eerlijk-

heid, in het licht van het Woord en de naderende eeuwigheid.

Zonde en genade

Homofilie is een realiteit in onze maatschappij. Daar valt niet aan te ontkomen. En de druk om de homoseksuele levensstijl als normaal te accepteren is groot. Bedreigend groot. Wat het eerlijke gesprek ook zo onzuiver kan maken. Dat betekent ook dat mensen die met hun gevoelens oprecht worstelen maar die willen beheersen, in onze maatschappij weinig steun krijgen. Dat ze niet toegeven, wordt buiten de eigen kring niet begrepen. En daarbinnen?

Daar komt bij dat binnen de gereformeerde gezindte ook een discussie aangejaagd wordt die vooral de vraag stelt: Hoe ver mag je gaan? Maar de vraag moet zijn: Hoe kunnen we zo dicht mogelijk bij het gebod van God blijven? Hoe kunnen we een weg gaan, waarin de Héere wil meekomen. De weg van het onveranderlijke Woord, van zonde en genade. De weg van de waarachtige bekering tot God, waardoor zonde zonde wordt en zonde zonde blijft. Daarbij gaat het niet alleen om deze zonde. Het gaat voor ons allen om de enige troost in leven en sterven. Om de waarachtige bekering zoals zondag 33 van ons troostboek erover spreekt: het hartelijke leedwezen over, het haten en vlieden van alle zonden. Als in ons hart mag leven 'dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Tim 1:15)', dan zullen we de houding hebben die juist en nodig is. Daar is zo'n behoefte aan in dit tijdsgewricht. Eerlijk als het gaat om de zonde; eerlijk als het gaat om de genade. En daar hebben homofielen allereerst Gods Geest en Woord, maar ook de gemeente –zowel kerkenraad als gewone leden– hard bij nodig.

Deze vijf artikelen zijn natuurlijk niet volledig, zeker niet wat het pastorale betreft, maar bedoeld als een aanzet tot bezinning.

*Klaaswaal
ds. G. J. van Aalst*

Sprekend verleden

THEODORUS À BRAKEL

Levensloop

Hij werd in 1608 te Enkhuizen geboren. Zijn ouders waren afkomstig uit Brabant. Naar zijn eigen getuigenis is Enkhuizen ook de plaats van zijn wedergeboorte. Preken die hij daar hoorde zijn

door de Heilige Geest toegepast aan zijn hart. De Heere onderwees en vertroostte hem en hij had contact met kinderen Gods in Enkhuizen. Het heeft de Heere behaagd hem geestelijk onderwijs te geven in Enkhuizen. Op een bijzondere wijze werd hij tot het ambt geroepen. Hij was een van de laatsten die zonder

universitair onderwijs te volgen tot de volle bediening van Dienaar des Woords werd toegelaten, uiteraard na het afleggen van een classicaal examen. Pas op zijn sterfbed heeft hij hierover gesproken tot zijn vrouw en zijn zoon Willem (de latere Wilhelmus à Brakel). Het gebeurde op een nacht, dat de hemel zich opende. (t Is niet in woorden uit te drukken, met welk n eerbied, verwondering, lieflijkheid, aangedane stem en gebaren de man dit vertelde). Dat was zo heerlijk, dat ik het niet uitdrukken noch bij iets anders vergelijken kan. Uit die geopende hemel kwam, of in de opening des hemels was een licht, dat met geen ander licht te vergelijken is. t had er geen gelijkenis naar, t ging op een onzegbare wijze het licht der zon, wanneer ze op het helderst schijn, te boven in klaarheid, lieflijkheid en heerlijkheid. t Was een ander Licht, en uit die geopende hemel kwam een stem: Ik heb er u mee geroepen, ja, Ik heb er u toe geroepen. Ik wist goed dat de Heere tot mij sprak, en dat was mij genoeg; ik was verblijd en bemoedigd aanvaardde ik het werk, en liet mij examineren. God gaf hem ook bekwaamheden. Hij was deftig en ontzagwekkend van voorkomen. Als een zoon des donders kon hij op de kansel bestraffen zodat de hoorders erdoor geraakt werden. Ook kon hij lieflijk spreken zodat de hoorders wonderlijk getroost werden. In 1638 werd hij tot het ambt toegelaten. Veertien jaren heeft hij de Friese (dubbel)gemeente Beers en Jellum gediend.

Daar schreef hij het bekende boek *Het geestelijke leven*. In 1652 werd hij predikant op Burg (Texel). Ongeveer een jaar later ging zijn weg naar Makkum. Daar is hij zondag 14 februari 1669 ontslapen. Toen hij stierf had hij nog een boek min of meer persklaar liggen: de Trappen des geestelijken levens. Achterin dit boek vinden we daarin de laatste uren van Theodorus à Brakel, beschreven door zijn zoon. Het geestelijke leven wordt door Theodorus à Brakel in drie trappen verdeeld zoals ook de apostel Johannes dat doet in 1 Johannes 2. Er wordt onderscheiden in kinderen, jongelingen en vaders. Er valt ook te denken aan Petrus die spreekt van pasgeboren kinderkens die met melk gevoed worden en van meer gevorderden die vaste spijs nodig hebben.

Zoals in de natuur een kind niet in één dag volwassen is, zo geldt dat ook in het leven der genade. Een kind kan bijvoorbeeld eerst alleen maar schreien en later pas spreken. Brakel stelde terecht het fundament van de zaligheid in Christus de Gekruisigde, maar hij drong ook terecht aan op waarachtige beleving en beoefening.

Het geestelijke leven

Zelf heb ik de herdruk van dit werk uit 2000 in mijn bezit. Het eerste deel gaat over het geestelijke leven, het tweede deel over enige kentekenen waaruit men zich kan verzekeren dat men van God is bemind en het boek wordt besloten met enige christelijke meditatieën, gebeden en dankzeggingen. Veel zaken uit het geestelijke leven worden aan de orde gesteld. Uitgebreid schrijft Theodorus à Brakel over het gebed. Ook gaat het over het bemediteren van het lijden en sterven van Christus. Verder schrijft Brakel over de stand van een gelovig mens hier op aarde. Allereerst stelt hij dan aan de orde hoe een godvruchtig mens soms door God getroost wordt en hoe hij zich dan zal houden. Ook behandelt hij dat een godvruchtig mens soms geen troost gevoelt en hoe hij zich dan dient te gedragen en toch getroost kan worden. Dan behandelt Brakel kentekenen van het geestelijke leven. Tenslotte schrijft hij uitgebreid over het mediteren, over gebeden en dankzeggingen. Zo treffen we in dit boek ook een gebed o klacht aan van een gelovige over zijn verdorvenheid en zwakheid. Enkele regels daarvan wil ik weergeven. We lezen op blz. 328 en 329 O Heere mijn God! Ik zou wel gaarne niet klagen, maar met een vrolijk hart U loven, en mij in U vermaken. Maar mijn hart is zo benauwd, mijn geest bedroefd, mijn ziel verslagen, dat ik mijn klacht voor U moet uitstorten. Want dan staat mij voor ogen de grote verdorvenheid van mijn natuur en de onreinheid van mijn hart. En dat ik van binnen en van buiten niet ben als zonden, en dat van de voetzolen tot het hoofd toe niets geheel aan mij is. En dan staat mij gedurig zo zwaar voor ogen, en ligt mij als een benauwde last op mijn ziel, en neemt al mijn vreugde weg, dat ik niet vuriger en ijveriger U kan dienen, en dat ik met David en andere heiligen des nacht, en s morgens vroeg, en anderszins, niet meer en beter mij bevlijtig om U te bidden, te loven en te prijzen, en mij in U te vermaken. En dat ik, hetzij dat ik slaap of waak, altijd niet bij U ben, en U in mijn hart behouden kan. O Heere! Mijn ziel versmacht dikwijls bijna van verlangen en begeerte om U beter en meerder te dienen, en uw zoete gemeenschap te genieten; en ik kan haast niet harden, en het evenwel niet beter maken. Daarbij staan mij menigmaal voor ogen mijn struikelingen en mijn zwakheden, die ik niet kan verbeteren. Ja, waar ik mij wend of keer, of wat ik bij de hand neem, ik bevind mij vol gebreken, en in alles kom ik tekort, en ik zie zoveel dat ik wel behoorde te doen. Och! Waar is die ijver, die lof en die prijs, die Uw heiligen U wel gegeven hebben, en mijn vreugde in U, gelijk zij zich in U

verheugd hebben? En wat zijn mijn gebeden en smekingen bij de hunne? En dat ik nog al doe, wat is het onrein en bezoedeld voor Uw heilige ogen? Ik ben als een onreine, en al mijn gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; mijn verdorvenheid voert mij henen weg als een wind; ik ben als een dorre boom, als een stok zonder bladeren. En Och! Of ik nog over dat alles een recht ootmoedig en verslagen hart had, en dat mijn hart met Josia daarover mocht week worden; opdat ik mij voor Uw aangezicht recht mocht vernederen, en gedurig tot U schreien, en alzo in tranen zaaien! Maar mijn hart is dikwijls zo hard en onbeweeglijk! Op blz. 331 lezen we het slot van dit aangrijpende gebed: En of ik U wel zo niet kan dienen als Uw heiligen U gediend hebben, en ofschoon het U niet belijft mij zoveel genade en gaven te geven, als ik wel gaarne had, zo geef mij dan nog, mijn God, zoveel genade en toename in geloof, in liefde, in gebeden, in dankzeggingen, in troost en ijver en levendigheid, en in al de plichten van de godsdienst, als het U heerlijk, mijn naasten stichtelijk, en mij naar Uw wijsheid zalig zal zijn. En dat ik in alles magrijk worden in U, in alle reden en kennis; en dat ik ook vast mag vertrouwen dat Gij aan mij naar uw goede wil zult vervullen wat mij nog ontbreekt, opdat ik in geen ding mag gebrekkig zijn; maar wachten op de openbaring van Jezus Christus mijn Heere, in welke tijd ik volkomen naar Zijn beeld in gedaante zal veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest, door Jezus Christus. Amen.

De opstanding van Christus

Juist in verband met het kerkelijke jaar wil ik u een stuk doorgeven wat gaat over het overpeinzen van de opstanding van Christus. We lezen daarvan op blz. 110 en 111 "Bedenk verder hoe de Heere ten derden dage opstaat van de doden; tot uw rechtvaardigmaking en tot een bewijs dat gij tot de zaligheid zult opstaan. Want daar Hij voor uw zonden gestorven was, en gij met Hem verenigd zijt en met Hem begraven, zo is Zijn opstanding uw rechtvaardigmaking, Rom. 3:25. Hij heeft u daardoor ook verworven de Geest der heiligmaking, 1 Petr. 1:3. En omdat gij een lid van Zijn lichaam bent, zult gij door Zijn opstanding – als het Hoofd – dan ook zalig opstaan, 1 Kor. 15:1, 1 Thess. 4:14. En eigent u dit toe tot uw troost. Bedenk verder tot uw troost hoe vriendelijk de Heere, toen Hij opgestaan was, dit liet verkondigen aan Zijn discipelen. Zegt, zei de engel tot de vrouwen, Zijn discipelen en Petrus, Markus 16:7. Hij noemde Petrus in het bijzonder, tot zijn troost, opdat hij niet al te veel verslagen

zou zijn over zijn val; maar dat de Heere tot zijn rechtvaardigmaking en troost was opgestaan, dat Hij zijn zonden niet meer wilde gedenken, dat die hem vergeven waren. Troost u daarmee, want zo gedenkt de Heere ook uw zonden en zwakheden niet, omdat Hij voor u gestorven en opgestaan is. Wil u daarover niet te zeer bedroeven, maar verblijd u, uw Zaligmaker is opgestaan van de doden. Ja, Hij zegt in Matth. 28:10 tot de vrouwen: Boodschapt het Mijn broederen. Niettegenstaande zij hem al hadden verlaten, en vol gebreken waren, noemt Hij ze venwel Zijn broederen. Zo is de Heere ook uw Broeder, Die opgestaan is. Al zijt gij vol gebreken, Hij heeft medelijden met u; Hij gedenkt ze niet, Hij heeft u evenwel lief. Zo vriendelijk zei de Heere ook tot Maria Magdalena: Zeg Mijn broederen, Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, tot Mijn God en uw God. Wat wilt gij meer hebben? Christus is uw Broeder, God is uw Vader, en Hij is uw God; wat kan u dan deren, want Hij is de Almachtige. Gedenk daarbij hoe de Heere Zich voegde bij de

twee discipelen, gaande naar Emmas, die zwak waren in het geloof, om hun geloof te versterken en hen te vertroosten. Zo zal Hij u ook weer zoeken, als gij als een arm schaapje dwaalt, en als uw geloof zwak en uw hart bedroefd is. Zo heeft Hij ook nog op dezelfde avond, als Hij opgestaan was, Zijn andere discipelen vertoost, die bedroefd bij elkander waren, om hun bedroefde harten te vertroosten. Bij den harten benauwd, Is God zeer goedertier altijd; Hij helpt uit lijden, nood en strijd, Die Hij daarin aanschouwt, Psalm 34:9. Den vromen zal voortaan, 't Licht des troostes opgaan; Blijdschap komt na veel smarten allen oprechten harten. Psalm 97:7 (berijming van Datheen-vH). En acht dagen daarna heeft Hij ook Thomas aangesproken, en uit zijn ongeloof geholpen. Daarom: bevel u geheel in Zijn bewaring en laat die getrouwe Herder en Opziener uwer ziel voor u zorgen. Hij zal het wel maken, en u niet voorbijgaan, maar bewaren tot Zijn eeuwig Koninkrijk.

A. Van Heteren

Vragenrubriek

Enige vragen.

Fijn dat ik een stapeltje vragen heb; ik zal proberen er weer een paar tegelijk te beantwoorden. Sommige vragen zal ik combineren. De vraagsteller zal zijn vraag in ieder geval wel herkennen, ook als ik die met een andere vraag combineer.

In de eerste plaats is er een vraag of Davids zoon Absalom nu kinderen had of niet. We lezen immers van hem in 2 Sam. 18:18 dat hij in het koningsdal voor zichzelf een pilaar had opgericht ter zijner nagedachtenis: Ik heb immers geen zoon om aan mijn naam te doen gedenken, had hij gezegd. De pilaar werd Absaloms hand genoemd.

Maar hoe zit het dan met 2 Sam. 14:27? Daar lezen wij immers: Ook werden Absalom drie zonen geboren en een dochter, welker naam was Tamar; deze was een vrouw, schoon van aanzien.

Er is alles voor te zeggen dat Absalom zijn drie zoontje weer vroeg verloren heeft. Hun namen worden zelfs niet genoemd, terwijl dat toch met zijn dochter wel het geval is, met zelfs een beschrijving erbij van haar uiterlijk. Dat is natuurlijk erg geweest voor vader Absalom. Veel goed heeft het in zijn leven echter niet uitgewerkt helaas. Je ziet dat je de ernstigste dingen kunt meemaken en toch dezelfde blijven! Misschien heeft het verlies van zijn kinderen hem wel verhard en verbitterd. Jammer dat hij de God van zijn vader niet persoonlijk kende. We weten hoe het met hem

afgelopen is. Het gedenkteken dat hij voor zichzelf oprichtte getuigde bepaald niet van ootmoed. Als we hem zien bungelen in die eik, denken we onwillekeurig aan het bekende Bijbelwoord: wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden; maar wie zichzelf mag vernederen onder Gods hand, die zal verhoogd en gezegend worden! Laten we er lessen uit trekken. David heeft geen hoop voor Absalom gehad.

Dan iets heel anders, namelijk enige vragen over leesdiensten en verkiezingen van ambtsdragers. Het is goed als een leesdienst aangeduid wordt als Dienst des Woords. We hebben lezen, wordt wel gezegd. Dat klinkt minderwaardig. Wat wordt er immers gelezen? Een predikatie immers? Gods Woord mag toch weer klinken? Sommige kerkenraden bevestigen dit beeld soms onbewust, namelijk als de preeklezende ouderling achter de kathedraal blijft staan en de kansel niet beklimt: die is dan voor de dominee! Laat de ouderling gerust de kansel beklimmen, hij pleegt er echt geen heiligschennis mee. Per slot van rekening bekleedt hij ook nog eens het regeerambt; hij staat niet onder de dominee! Maar goed, de vraag was of het spreken van 'leesdienst' niet minderwaardig klinkt, en daar ben ik het mee eens. Het is voluit Dienst des Woords.

Mag een ouderling de tekst van de preek wijzigen? Als het een bescheiden ouderling is, die ter verduidelijking een lange

zin in tweeën knipt bijvoorbeeld, is er niets op tegen. Maar de ouderling die van de gelegenheid gebruik maakt om eigen gedachten en ideeën naar voren te brengen, en het doet voorkomen dat het alles uit de pen van de preeksschrijver vloeide, is verkeerd bezig. Een spontane opmerking tussendoor, ach, waarom niet? Het is altijd fijn te merken dat de ouderling die de preek leest zelf door de preek wordt gegrepen.

Ook is er de vraag of een ouderling de versjes mag wijzigen. Natuurlijk mag dat. Maar niet als de ouderling (en de dominee hoede zich daar ook voor) bepaalde versjes laat zingen om de aandacht op zichzelf te vestigen. Als de dominee vijandschap proeft, is de verleiding groot, om daar langs een omweg wat van te zeggen of om zijn ongenoege daarover te demonstreren in het laten zingen van bepaalde versjes, die gaan over de vijandschap jegens Gods volk. Dat is niet de voetstappen van de Meester drukken! Ook is er een vraag of het wel juist is dat een broeder der gemeente, nadat hij op een ledenvergadering gekozen is, de gemeente gaat bedanken daarvoor. Nu, het is heel netjes als iemand bedankt voor het in hem gestelde vertrouwen, zou ik zeggen. Verder zou ik er maar niets achter zoeken. Maar hij hoeft dat natuurlijk niet te doen, dat ben ik wel met de vraagsteller eens. Als hij het persoonlijk maar een wonder vindt, dat de Heere hem roept tot het ambt. Dan zal in ieder geval de Heere daarvoor gedankt worden.

Er zijn ook wel vragen over situaties die spelen in bepaalde gemeenten in ons kerkverband. Ik denk dat het beter is dat ik daar per brief op inga, en niet in ons blad. Wel kan ik zeggen dat het actie voeren in de gemeente een zaak is, waarop heel kennelijk Gods ongenoege rust. Wie het over bepaalde dingen niet eens is in de gemeente, zoek de Heere en niet een groep van mensen om je heen. Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

K. Hoefnagel

Boekbespreking

Andrew Murray, *Schep mij een rein hart, Bijbels Dagboek*, 450 blz., € 27,50, Uitgeverij De Banier, ISBN 978-90-336-0716-5.

Het dagboek is een bloemlezing uit de nagelaten geschriften van de Zuid-Afrikaanse predikant Andrew Murray (1828-1917). De teksten in dit dagboek zijn onderverdeeld in thema's zodat verschillende facetten van het geestelijke leven aan de orde komen. Het dagboek is samengesteld door L.J. van Valen. We vinden het jammer dat dit dagboek

door De Banier is uitgegeven. We kunnen het helaas niet aanbevelen. Dr. J.W. Maris heeft in 1992 over Andrew Murray kritisch geschreven in zijn dissertatie getiteld "Geloof en ervaring." In de dissertatie van C.F.C. Coetzee over Murray lezen we dat Murray afwijkt van het pad van de gereformeerde theologie. Maris stelt op blz. 116 dat volgens Murray de kerk na de reformatie halverwege is blijven steken met betrekking tot de kennis van de rijkdom van de Heilige Geest. Murray spreekt over de volle pinksterzegen en een hoger leven. Op blz. 118 schrijft Maris aangaande het standpunt van Murray "In de doop met de Heilige Geest wordt door de gelovigen ontvangen wat ze nodig hebben om waarlijk als christenen te leven. Het is meer dan het werk van de Geest in de wedergeboorte. Het gaat om de inwoning van de Geest van Christus zodanig dat die ons vrijmaakt van de wet van zonde en dood, en ons, door onze persoonlijke ervaring, overbrengt in die vrijheid waartoe Christus ons verlost heeft." Het overwinningseven breekt dan aan. De zonde kan overwonnen worden. De klacht van Paulus uit Romeinen 7 is dan voorbij. We citeren de gedachte van Murray weergegeven door Maris op blz. 121 "De klacht: 'Het goede dat ik wens dat doe ik niet' is dan verleden tijd. De weg die moet gaan van Rom 6 via Rom 7 naar Rom. 8 is een weg van de ene ervaring naar de andere. De mens die in Rom. 7:24 zichzelf een ellendig mens noemt is niet de gelovige mens, die in het geloof – in Christus – zichzelf leert kennen, maar de mens die in de kracht Gods deze ellendig ervaring te boven zal komen en achter zich laten." Ook wijst Maris op de tegenstelling die bij Murray meermalen openbaar komt tussen Woord en Geest en over de doop met de Heilige Geest. We lezen op blz. 123 van de dissertatie van Maris: "Murray leert de hogere ervaring van de bewuste inwoning van de Heilige Geest, waardoor de gelovigen deelgenoot zijn van de volheid van de verheerlijkte menselijke natuur van Christus." De gesignaleerde bezwaren komen in de meditatie geregeld terug. We besluiten met hier een voorbeeld van te geven. In een meditatie over het vrijgemaakt zijn van de zonde over Rom. 6:18 en 22 lezen we: "Als hij nu nog zonde doet, komt dit omdat hij zijn vrijheid niet kent die door het geloof is. Hij laat de zonde toe om nog meer over hem te heersen. Maar als hij door het geloof ten volle aanneemt wat Gods Woord verzekert, dan heeft de zonde geen macht over hem: hij overwint haar door het geloof dat hij van haar is vrijgemaakt."

Prof. G. Wisse, De Heilsfeiten, 309 blz., gebonden, € 22,50, Uitgave De Groot Goudriaan-Kampen, ISBN 978-90-6140-644-0.

Dit inhoudsvolle boek is een van de laatste werken die Wisse heeft geschreven. Hij behandelt in dit boek de heilsfeiten van Advent tot Pinksteren. Het boek bevat een waardevolle inleiding door prof. A. Baars, die als hoogleraar te Apeldoorn een opvolger is van prof. Wisse. In deze inleiding wordt eerst een korte levensschets gegeven en vervolgens wordt ingegaan op de inhoud van het nu opnieuw uitgegeven boek "De Heilsfeiten". Niet alle vragen worden in de inleiding van prof. Baars beantwoord, maar dat kan ook niet in het bestek van een korte inleiding. Als het gaat over heilsgeschiedenis en heilsorde spreekt Wisse duidelijk over de beleving van de heilsfeiten. Dan stelt prof. Baars vragen die niet beantwoord worden. Is er een chronologische belevingsvolgorde van Kerstfeest, daarna Goede Vrijdag, Pasen etc.? Prof. Baars kiest voorzichtig voor de telkens terugkerende tweeslag van vernedering en verhoging. Hij vindt dat toch iets anders dan een strikt chronologische opvatting. Terecht schrijft prof. Baars: "Het zou een breder onderzoek vragen – waarbij het gehele werk van Wisse betrokken moet worden – om na te gaan hoe hij precies op dit punt dacht. Het is duidelijk dat dit buiten het kader van deze inleiding valt." Prof. Baars schetst de betekenis van Wisse in zijn voor-

woord. Wisse vroeg naar de praktisch geestelijke betekenis van de heilsfeiten. Het tweede is dat Wisse voortdurend het heilshandelen van God in verband brengt met het verloop van de wereldgeschiedenis en het hele wereldgebeuren. Daar zou in onze tijd meer oog voor moeten zijn. Het derde is de visie van Wisse op het verbond: men kan de nadruk leggen op de vastheid van Gods belofte voor de gemeente van het verbond, terwijl men toch uitdrukkelijk 'onderscheidenlijk' blijft preken. Alleen in de weg van geloof en bekering delen de verbondskinderen immers in de weldaden van het verbond en dat is ook voor vandaag onopgeefbaar. Tenslotte verbindt Wisse geloof en bevinding nauw aan elkaar. Echte bevinding is ervaring van het geloof en vloeit voort uit het Woord van God. Wisse had ook een eigen taalgebruik: beeldend en origineel. Het is een goede zaak dat dit boek opnieuw is verschenen. Wisse schreef in zijn voorwoord in 1947 "Dit geschrift hier aangeboden, is een verhandeling waarin allerlei theoretische en praktische uiteenzetting wordt gegeven van hetgeen in de *heilsfeiten* door de Heere is geschonken. Dus niet enkele theoretische exegese; ook geen predicates, maar verhandelingen; waarbij gepoogd is zowel ons verstandelijk inzicht te verhelderen, alsook voedsel te verschaffen tot voeding en verdieping en verrijking van het geestelijk leven." Neem en lees dit waardevolle boek.

Uitnodiging

Het bestuur nodigt naast de leden, de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn, uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 12 april 2008 in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, Vijftienmorgen 51, tel.nr. (0318) 515886.

**Ds. A. Schreuder zal een inleiding houden over
Kinderloosheid en levensleiding**

15.00 uur	ontvangst met koffie
15.15 uur	opening
15.30 uur	inleiding ds. A. Schreuder
16.15 - 17.00 uur	pauze
17.00 uur	gelegenheid tot het stellen van vragen
17.30 uur	sluiting

Vooraf zal er een ledenvergadering worden gehouden. De agenda van de ledenvergadering zal de leden afzonderlijk worden toegestuurd.

voor de agenda:

informele bijeenkomst D.V. 31 mei 2008

besloten bijeenkomst D.V. 15 november 2008

Meer informatie over deze bijeenkomsten volgt nog. Voor de bijeenkomst in mei zullen de leden t.z.t. een uitnodiging ontvangen. De najaarsbijeenkomst zal in de volgende nieuwsbrief worden aangekondigd. Zodra meer gegevens bekend zijn, worden deze ook op de website www.revoke.nl geplaatst.

Voor meer informatie: (0184) 64 22 53 of info@revoke.nl

Haamstedeconferentie

De zgn. Haamstedeconferentie zal dit jaar D.V. wederom worden gehouden in het conferentieoord "Mennorode" te Elspeet. De data voor de conferentie in 2008 zijn 25, 26 en 27 augustus.

De volgende sprekers hopen op de a.s. conferentie het woord te voeren.

Ds. W. van Vlastuin hoopt de opening te verrichten;

Ds. R.P. van Rooijen verzorgt een historische lezing over Matthew Henry (1662-1712);

Dhr. H. van Groningen neemt de pastorale lezing voor zijn rekening, getiteld:

"Tussen verwoesting en vergeving"; (incestslachtoffers- en daders binnen de kerkelijke gemeente)

Ds. M. Goudriaan zal in een tweetal ochtendlezingen ingaan op de personen en het werk van de nieuwtestamentische diakenen Stéfanus en Filippus.

Drs. G. Nieuwenhuis houdt een lezing over het onderwerp: "De kerk van alle plaatsen; eenheid in verscheidenheid".

Ds. L.W.Ch. Ruijgrok zal een homeetische lezing verzorgen over: "Noodzaak en nut van de catechismusprediking".

Ds. P.den Butter zal in twee avondlezingen stilstaan bij "De dienst van de engelen: de engelen in de heilsgeschiedenis en in dienst van Gods volk".

Ds. P.D.J. Buijs hoopt met een slotpreek de conferentie af te sluiten.

Nadere informatie over de confentie: 0187-483071 of email: adeviser@kliksafe.nl.

(Leerling)-Matroos gevraagd.
Ned. vaart wknd. vrij
kost inw. en reizen vrij. L.N.O.T.K.
inl. bel: 0622535833

VAKANTIE in de BETUWE

Voor rust en ruimte bent u welkom

Op onze boerderijcamping
DE VIJVERHOF in OMMEREN
Voor info: 0344 601973
Of www.vijverhof-ommeren.nl

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

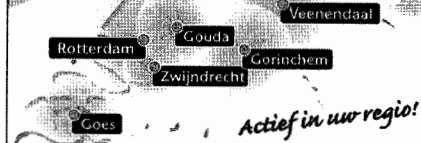
Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenterevond
of verenigingsavond

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG
T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

Jeugdappel -16

Op D.V. 19 april organiseert het LCJ voor de 10^e keer het Jeugdappel -16. Het thema van deze bijeenkomst is: **'Doorgelicht'**. In de deelthema's denken we na over de opdracht van de Heere Jezus: 'Volg Mij'. Het gaat om God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf.

De verschillende onderdelen van het programma zijn:

- Videopresentatie
- Van binnen - ds. C.P. de Boer
- Van buiten - ds. A. van Ek

Verder is er veel samenzang, een muzikaal intermezzo door -16 jongeren en een speciaal magazine na afloop. Alle -16 jongeren zijn van harte welkom. Locatie: gebouw van de LEG, Schiphol-Rijk.

Tijd: van 10 - 12 uur. Kijk voor meer info op www.lcj.nl of bel de jeugdwerkdadviseur (0184-614525).

Heeft u een open internetaansluiting?
Stap over op **Kliksafe-ADSL** of installeer
de slimme **Kliksafe-filterbox!**

- Bruikbaar bij elke ADSL-, kabel- of glasvezelverbinding
- Provideronafhankelijk
- Keuze uit Plus- of Pro-filtering

Eenmalig € 89,-
inclusief verzendkosten

Filterkosten:
€ 3,95
per maand

kliksafe

Kijk op
www.kliksafe.nl/
filterbox
of bel (0341) 27 49 99